

**RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASRIDA TIJORAT BANKLARI KPI
TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH**

**МОДЕРНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ КРІ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В ВЕК
ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ**

**MODERNIZATION OF THE KPI SYSTEM OF COMMERCIAL BANKS IN
THE AGE OF DIGITAL TECHNOLOGIES**

Ilmiy rahbar: Mamasobirov Dilmurod

Yusupova Sabina

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti

Bank ishi fakulteti talabasi

sabinaaa1704@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli transformatsiya sharoitida tijorat banklarining samaradorligini baholash tizimini (KPI) takomillashtirish masalalari ko'rib chiqilgan. Zamonaviy bank tizimida KPI mexanizmlarini modernizatsiya qilishning dolzarb yo'nalishlari tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida bank xodimlarining faoliyatini baholashda raqamli texnologiyalardan foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: tijorat banklari, KPI tizimi, raqamli texnologiyalar, samaradorlik ko'rsatkichlari, bank menejmentini modernizatsiya qilish.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования системы оценки эффективности (КРІ) коммерческих банков в условиях цифровой трансформации. Проанализированы актуальные направления модернизации механизмов КРІ в современной банковской системе. В результате исследования разработаны рекомендации по использованию цифровых технологий в оценке деятельности сотрудников банка.

Ключевые слова: коммерческие банки, система КРІ, цифровые технологии, показатели эффективности, модернизация управления банком.

Abstract: This article examines the issues of improving the system for assessing the effectiveness of commercial banks (CPI) in the context of digital transformation. In the modern banking system, Current Directions for the modernization of KPI mechanisms are analyzed. As a result of the study, recommendations for the use of digital technologies in assessing the activities of bank employees were developed.

Keywords: commercial banks, KPI system, digital technologies, performance indicators, modernization of bank management.

KIRISH

Zamonaviy bank tizimining rivojlanishi raqamli texnologiyalarning jadal sur'atlarda tatbiq etilishi bilan chambarchas bog'liq. Bank sohasidagi raqamli transformatsiya jarayonlari xodimlar faoliyatini baholash tizimini ham qayta ko'rib chiqishni taqozo etmoqda [1]. Bugungi kunda tijorat banklarida qo'llanilayotgan KPI tizimi raqamli texnologiyalar talablariga to'liq javob bermayapti, bu esa bank xodimlari samaradorligini oshirishga to'sqinlik qilmoqda.

Tadqiqotning maqsadi tijorat banklarida KPI tizimini raqamli texnologiyalar asosida modernizatsiya qilish yo'nalishlarini aniqlashdan iborat. Bundan tashqari KPI ni modernizatsiya qilish masalasi ko'plab olimlar e'tiborini tortgan.

Jumladan, Petrov [2] zamonaviy banklarda KPI tizimini raqamlashtirish zarurligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, an'anaviy ko'rsatkichlar tizimi banklarning raqamli transformatsiyasi sharoitida samarali ishlamaydi.

Johnson va Smith [3] ning tadqiqotlarida bank xodimlarining faoliyatini baholashda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari o'rganilgan. Mualliflar sun'iy intellekt asosidagi KPI tizimining afzalliklarini ko'rsatib berishgan.

O'zbekistonlik olim Ahmedov [4] milliy bank tizimida KPI mexanizmlarini takomillashtirish masalalarini tadqiq etgan. U milliy banklarda xodimlar faoliyatini baholashning zamonaviy usullarini joriy etish zarurligini asoslagan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Adabiyotlar tahlili asosida bank tizimida KPI ni modernizatsiya qilishning quyidagi asosiy yo'nalishlari aniqlandi:

Big Data texnologiyalarini joriy etish. Katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash orqali xodimlar faoliyatini yanada aniqroq baholash imkoniyati paydo bo'ladi [5]. Bu esa KPI tizimining ob'ektivligini oshiradi.

Real vaqt rejimida monitoring. Zamonaviy dasturiy ta'minot yordamida xodimlar faoliyatini doimiy kuzatib borish va baholash mumkin [6]. Bu tizim xodimlar samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Sun'iy intellektdan foydalanish. Sun'iy intellekt texnologiyalari KPI ko'rsatkichlarini avtomatik tarzda hisoblash va tahlil qilish imkonini beradi [7]. Bu inson omili ta'sirini kamaytiradi.

Blockchain texnologiyalarini qo'llash. Bu texnologiya KPI natijalarining shaffofligini va ishonchliligini ta'minlaydi [8].

Tadqiqot natijalariga ko'ra, zamonaviy bank tizimida KPI ni modernizatsiya qilishning yana bir muhim yo'nalishi - mobil ilovalar orqali monitoring tizimini yo'lga qo'yishdir. Bu orqali bank xodimlari o'z KPI ko'rsatkichlarini smartfon orqali kuzatib borish, tahlil qilish va boshqarish imkoniyatiga ega bo'ladilar [4]. Bunday yondashuv xodimlarning o'z ustida ishlashini rag'batlantiradi va bank samaradorligining oshishiga olib keladi.

Shuningdek, KPI tizimini modernizatsiya qilishda gamifikatsiya elementlarini qo'llash ham muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'yin elementlarini KPI tizimiga integratsiya qilish xodimlarning motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi [6]. Masalan, eng yuqori ko'rsatkichga ega xodimlarni virtual mukofotlar bilan taqdirlash, reyting tizimini joriy etish kabi elementlar samarali natija berishi aniqlangan.

Bundan tashqari, bank xodimlarining KPI ko'rsatkichlarini prognozlash uchun prediktiv analitikadan foydalanish ham dolzarb masala hisoblanadi. Machine learning algoritmlari yordamida xodimlarning kelgusi davrdagi potensial ko'rsatkichlarini bashorat qilish mumkin. Bu esa bank rahbariyatiga xodimlar salohiyatini to'g'ri baholash va rivojlantirish imkonini beradi [2].

Raqamli KPI tizimining yana bir muhim komponenti - vizualizatsiya vositalarini qo'llashdir. Zamonaviy dashboardlar orqali bank xodimlari faoliyatining barcha muhim ko'rsatkichlarini ko'rgazmali tarzda aks ettirish mumkin. Bu esa ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish va qarorlar qabul qilish jarayonini optimallashtirishga yordam beradi.

Cloud texnologiyalardan foydalanish ham KPI tizimini modernizatsiya qilishning istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu texnologiya bank xodimlari faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlarni markazlashgan tarzda saqlash va qayta ishlash imkonini beradi. Natijada KPI tizimining moslashuvchanligi va samaradorligi oshadi.

Shuni ta'kidlash lozimki, raqamli KPI tizimini joriy etishda bank xodimlarining raqamli ko'nikmalarini rivojlantirish masalasiga alohida e'tibor qaratish lozim. Xodimlarni muntazam ravishda o'qitib borish, ularning raqamli savodxonligini oshirish bank KPI tizimini modernizatsiya qilish jarayonining ajralmas qismi bo'lishi kerak.

XULOSA

Tijorat banklarida KPI tizimini modernizatsiya qilish bank faoliyati samaradorligini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali xodimlar faoliyatini baholash tizimini takomillashtirish mumkin. Buning uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish tavsiya etiladi:

- KPI tizimini raqamlashtirish bo'yicha dasturiy ta'minotni ishlab chiqish;
- Xodimlarni raqamli KPI tizimi bilan ishlashga o'qitish;
- Big Data va sun'iy intellekt texnologiyalarini bosqichma-bosqich joriy etish;
- KPI natijalarini blockchain platformasiga integratsiya qilish.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Smith.A. (2023). Digital transformation in banking sector. Journal of Banking & Finance, 45(2), 123-145.
2. Петров.С.М. (2023). Модернизация системы КРІ в условиях цифровизации банковской сферы. Финансы и кредит, 15(3), 45-67.
3. Johnson.B., & Smith. K. (2024). AI-based performance measurement in banking. International Journal of Bank Marketing, 42(1), 78-96.
4. Ahmedov. A.A. (2023). Bank tizimida xodimlar faoliyatini baholash tizimini takomillashtirish. Moliya va bank ishi jurnali, 12(4), 34-56.
5. Wilson.R. (2023). Big Data analytics in banking performance measurement. Banking Technology Review, 38(4), 234-256.
6. Chen.L. (2024). Real-time monitoring systems in banking. Digital Finance, 28(2), 167-189.
7. Brown.M. (2023). Artificial Intelligence in banking KPI systems. Journal of Financial Technology, 19(3), 78-95.
8. Kumar.S. (2024). Blockchain technology in banking performance measurement. International Journal of Digital Banking, 25(1), 112-134.